

Nr 4.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 juni 1945 (nr 520) om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, m. m.

Genom en den 18 december 1953 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 19, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1) Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 29 juni 1945 (nr 520) om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom.

Härigenom förordnas, att lagen den 29 juni 1945 om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, vilken enligt lag den 27 februari 1953 (nr 59) gäller till och med den 30 juni 1954, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1955.

2) Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 29 juni 1945 (nr 522) om kontroll å viss utländsk egendom m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 29 juni 1945 om kontroll å viss utländsk egendom m. m.¹, vilken enligt lag den 27 februari 1953 (nr 60) gäller till och med den 30 juni 1954, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1955.

3) Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 14 december 1945 (nr 885) om administration av vissa bolag m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 14 december 1945 om administration av vissa bolag m. m., vilken enligt lag den 27 februari 1953 (nr 61) gäller till och med den 30 juni 1954, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1955.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1945:887 och 1947:110.

4) L a g

angående fortsatt giltighet av lagen den 10 juli 1947 (nr 486) om dödande av vissa utanför Sverige befintliga handlingar.

Härigenom förordnas, att lagen den 10 juli 1947 om dödande av vissa utanför Sverige befintliga handlingar, vilken enligt lag den 27 februari 1953 (nr 62) gäller till och med den 30 juni 1954, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1955.

I fråga om de i propositionen anförda skälen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Lagstiftningen rörande den tyska egendomen i Sverige m. m. har tillkommit för att möta de problem, som efter de s. k. axelmakternas nederlag uppstått beträffande vissa tillgångar i Sverige, nämligen dels i ockuperade länder rövad och sedan hitförd egendom och dels egendom, som av de allierade makterna betraktats såsom tillhörig fientliga rättssubjekt. Lagstiftningen innefattas i fyra olika lagar, nämligen lagen den 29 juni 1945 (nr 520) om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, lagen samma dag (nr 522) om kontroll å viss utländsk egendom m. m., lagen den 14 december 1945 (nr 885) om administration av vissa bolag m. m. samt lagen den 10 juli 1947 (nr 486) om dödande av vissa utanför Sverige befintliga handlingar. Samtliga lagar gäller, efter vidtagna förlängningar, till och med den 30 juni 1954. För handhavandet av de kontroll- och förvaltningsuppgifter, som avses med denna lagstiftning, har inrättats en administrativ statsmyndighet, flyktkapitalbyrån, och en särskild statlig nämnd med väsentligen judiciell funktion, restitutionsnämnden.

Med stöd av den lagstiftning för vilken nu redogjorts bedrivs sedan 1945 flyktkapitalbyråns verksamhet för att omhändertaga och realisera den tyska egendom, som finnes i Sverige. Genom realisationen förvandlas egendomen i reda pengar, vilka insättes på svensk-tyska clearingkontot i riksbanken.

Rörande den slutliga dispositionen av de tyska tillgångarna i Sverige träffades den 18 juli 1946 i Washington en uppgörelse mellan å ena sidan svenska regeringsrepresentanter samt å andra sidan företrädare för Amerikas förenta staters, Storbritanniens och Frankrikes regeringar. Uppgörelsen förelades riksdagen genom proposition nr 367/1946 och blev av riksdagen godkänd. I korthet innebär denna överenskommelse följande. Sverige åtager sig att fullfölja det nuvarande kontroll- och likvidationsförfarandet. Den genom likvidationen uppkomna behållningen betraktas principiellt som tysk egendom men skall användas för huvudsakligen följande två ändamål: Ett belopp av 150 miljoner kronor skall användas till inköp av varor för det tyska folkhushållets behov. Resten — som preliminärt uppskattades till om-

kring 225 miljoner kronor — skall disponeras för betalning av svenska fordringar gentemot Tyskland. En förutsättning för en uppgörelse angående den tyska egendomen efter angivna linjer har från svensk synpunkt varit, att de enskilda tyskar, vilkas egendom likviderats, skall få ersättning för sin egendomsförlust samt att de allierade svarar för att sådan ersättning blir utbetald.

Fördelningen mellan de svenska fordringsägarna av de för detta ändamål tillgängliga tyska tillgångarna skall ske genom tvångsclearing. I proposition nr 197/1950 hemställde Kungl. Maj:t om riksdagens godkännande av vissa allmänna riktlinjer för en dylik tvångsclearing. Med vissa ändringar, som föranleddes av första lagutskottets i utlåtande nr 30/1950 gjorda uttalanden, godkände riksdagen det i propositionen framlagda förslaget (riksdagens skrivelse nr 356/1950). Verkställandet av tvångsclearing har uppdragits åt en för ändamålet inrättad nämnd, likvidationsnämnden.

Flyktkapitalbyrån har i skrivelse den 20 oktober 1953 hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för förlängning ytterligare ett år av restitutions-, kontroll-, administrations- och dödningslagarna. I en vid skrivelsen fogad promemoria har anförts:

Byrån har tidigare räknat med att kunna slutföra arbetet med avvecklingen av den tyska egendomen under innevarande budgetår. Emellertid har byråns arbete av skäl, som nedan närmare redovisas, blivit fördröjt och byrån anser sig för närvarande icke kunna med någon grad av visshet förutse när dess arbetsuppgifter kunna slutföras.

På tyskt initiativ inleddes i januari i år mellan Kungl. Utrikesdepartementet och representanter för Västtyska Förbundsrepubliken förhandlingar angående bland annat ett komplex frågor hänförliga till avvecklingen av den tyska egendomen i Sverige. Förhandlingarna ha ännu icke kunnat slutföras. Det förefinnes vissa utsikter, att förhandlingarna skola resultera i ett avtal mellan Sverige och Förbundsrepubliken. En möjlighet är att ett avtal kommer att stadga likvidationsstopp räknat från viss tidpunkt beträffande den tyska egendomen samt friställande av vissa kategorier av egendom. Under förhandlingsskedet har byrån ansett sig icke böra fortsätta sin avveckling beträffande egendom, som är omtvistad i förhandlingarna och som i ett eventuellt avtal kan komma att friställas. Främst gäller detta egendom, beträffande vilken åtgärder från byråns sida vid förhandlingarnas början ännu icke blivit vidtagna eller där åtgärder vidtagits relativt kort tid före förhandlingarnas början. Sagda förhållande har medfört, att byråns arbete blivit avsevärt fördröjt. Det är ännu icke klart, när förhandlingarna kunna slutföras. Från början räknades med att så skulle ske senast vid årsskiftet 1953/54. För närvarande ter det sig emellertid ovisst om förhandlingarna kunna avslutas före årsslutet, och byrån anser sig nödsakad räkna med den möjligheten, att förhandlingarna fortsätta även under 1954. Om så blir fallet, kommer fullföljandet av byråns arbetsuppgifter att i motsvarande mån förskjutas och kan sannolikt icke ske inom detta budgetår.

Mot denna bakgrund anser byrån det vara nödvändigt att ha stöd av den ifrågavarande lagstiftningen även efter den 30 juni 1954. Byrån finner det därför erforderligt att giltighetstiden för lagarna ifråga förlänges under ytterligare ett år eller således till och med den 30 juni 1955.

Föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg, har vid lagrådsremissen anfört följande.

Ehuru avvecklingen av den egendom, som avses med den ifrågavarande lagstiftningen, kan väntas vara i huvudsak slutförd när giltighetstiden för lagstiftningen den 30 juni 1954 utlöper, måste man med hänsyn till vad flyktkapitalbyrån anfört räkna med att vissa avvecklingsuppgifter kommer att återstå efter denna tidpunkt. Nämda lagstiftning, på vilken byrån bygger sin verksamhet, bör därför förlängas ytterligare ett år.

Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran.

Utskottet. Vid behandling av ärendet har utskottet inhämtat, att det alltjämt är ovisst, när de av flyktkapitalbyrån omnämnda förhandlingarna mellan kungl. utrikesdepartementet och Västtyska förbundsrepublikens representanter kan slutföras.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 19, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 februari 1954.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Branting, Lindblom, Lodenius*, Björnberg, Lindgren, fru Wallentheim* och herr Ollén;

från andra kammaren: herrar Rylander, Lindberg, Landgren, fröken Öberg*, herrar Gustafsson i Borås, Hedqvist, Andersson i Björkäng och fröken Karlsson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.